

כמדו' שצקי' קכ"ד שס מדבר ג"כ על הר"ן
 הזה, וזכרנוי שכמדו' דברי ה"תורת גיטין" שס
 מסיעים להצנת הגר"א או מישך שייכי לזה,
 ואקווה לסייעתא דשמיא למלאו את ה"תורת גיטין"
 וללמוד היטב את הציאור הגר"א ואס יהי לי

מה לכחזר נס"ד אקווה להשי"ת שאוכל לכחזר.
 [א"ה: עיין לעיל סי' ל"א]
 הגני עני מוקירס ומכדס
 כגאון רוס ערכס הנשגב
 משה מרדכי הלוי שולזינגר

הערה

לסיום מסכת סוכה

מכבוד מרן רשכבה"ג הגאב"ד דטשעבין זצוק"ל

הערה

זה יכול כל אחד ללמוד: שצריך ללמוד בחשומת
 לב על כל תיבה ועל כל ענין, וכל תיבה יש בה
 אוצרות מלאים, לא להסתפק רק בידעה כללית
 מהנעשה בדף גמרא הזה, אלא לשים לב על כל
 הפרטים ופרטי הפרטים שבדף הגמרא ולשנן ולחזור
 היטב פעמים הרבה בחשומת לב לכל הנ"ל, ואז
 יהיו דברי תורה מחודדים ומשוננים היטב בפי
 הלומד, וממש בכל דף גמרא יוכל לומר: נפתחו
 השמים ואראה מראות אלקים, כיחזקאל בן בוזי
 הכהן על נהר כבר.

הנה נכנס בחור אחד לכבוד רבנו זצוק"ל
 בשנת תשי"ז. הוא הי' צריך לדבר אתו בלימוד
 [מפני איזו סיבה מיוחדת]. הבחור למד אז מסכת
 יבמות, והכין את עצמו היטב בכל מעמקי הסוגיות
 החמורות של זיקה, וצרת ערוה, ונישואין הראשונים
 מפילין, וכו' וכו'. הלא צריך הוא לדבר בזה עם
 גדול הדור!...

וכשנכנס לרבנו זצוק"ל אמר לו הרב: נו, מה
 לומדים?...

והשיב הבחור: מסכת יבמות...

ומיד אמר הרב זצוק"ל במתיקות ונעימות
 המיוחדים לו: כן, תוספות באמת שואלים ביבמות
 דף ז' ע"ב למ"ד ביאה במקצת שמה ביאה למה
 אינו יכול להכניס כולו, ומתריצים שני תירוצים,
 או שביאה במקצת לא כתיבא בהדיא, ועוד שדומה
 להי' לו דרך קצרה ובא בארוכה...

ואמר זאת רבנו במהירות, כמדבר אל עצמו,
 וסיים: נחמד, נחמד, וכבר נקרא שדיברו ביבמות...
 ללמדנו שאדם חושב שהדף גמרא, או הפרק
 או המסכת, ידוע לו, ובאמת עדיין חסרים לו

בס"ד יום ה' לס', והתחזקתם" י"ט סיון תשנ"ט
 לפני ארבעים שנה, אור לר"ח אייר תשי"ט,
 נכנס בחור ישיבה אחד לכבוד מרן הגאב"ד
 דטשעבין זצוק"ל בביתו בירושלים עיה"ק, וביקש
 ברכה לקראת התחלת זמן הלימודים של הקיץ
 למחרת היום.

רבנו זצוק"ל הרים את עיניו הטהורות הקדושות
 הרחמניות והסתכל בבחור הנ"ל ואמר שתי מלים
 בלבד בטון של התעוררות ורגש:

„נאר בשמחה“!... [במבטאו הקדוש: נור
 בשמחה!...] [„רק בשמחה“!...]

וישאל הבחור הנ"ל: „וי אזוי מאכט מען
 דאס“?... [איך עושים את זה?...]...

והשיב רבנו זצוק"ל בניגון מיוחד במינו [אשר
 אי אפשר למסרו בכתב]:

„מי זאך מחיי מיט אביי ורבא“!... [מחיייה
 את עצמו עם אביי ורבא!...] עד כאן דבריו
 הקדושים.

ופירושים וביאורים מיותרים.

אשרי המשים דברים קדושים אלו על לבו
 ומתחמם לאורם ומקיימם בסייעתא דשמיא המיוחדת
 למי שיש בו יראת שמים וטהרת הלב.

אצל רבנו זצוק"ל הי' כל דף גמרא שבבבלי
 וירושלמי [ראשונים ואחרונים ופוסקים ושו"ת וכו']
 וכו' בהיר ונהיר וגלוי וידוע לו על כל פרטיו
 ופרטי פרטיו, כל תיבה ואות וידעה שבגמרא
 ורש"י ותוס' הכל הי' ידוע לו ושגור על לשונו
 ועומד לפניו כאילו עכשיו הוא לומד שם, ואמנם
 מי זה שיוכל להגיע לדרגותיו הנוראות, אבל דבר

מלא כף סיד "ומשערין ב"י" [לשון רש"י], ודין המשנה נשנה בזמן הזה, שאין ביהמ"ק קיים, ובזמן הבית באמת ה' שיעור אחר לחיובא דהוצאת חול הגס בשבת. [ועיי"ש בפירוש רבנו חננאל]. [כל זה לרבא. וצ"ב דעת רב חסדא בגמרא שם מה היא סברתו].

הרי לנו מלאכת הוצאת חול הגס בשבת, שנשתנה דינה אחרי החורבן ממה שה' בזמן הבית. עד כאן שמעתי כנ"ל. והדברים נחמדים. וכמה טבא מרגינתא דא!

והנה כעת בדרך לימוד הרבים בס"ד ראינו בתוס' הרא"ש בסוגיין שכתב: "קילקולו זה תיקונו, קשה לריב"א על מה שפירש רש"י, דאי לאו דמקלקלו ומשחירו לא היה משתרי, דא"כ לא מיירי מתניתין אלא לאחר החורבן, ועיקר שיעורי דמתני' בשעה שהבית קיים איירי לידע בכמה מתחייב חטאת וסקילה? ויש לתרץ: דנפקא מינה בהאי שיעורא דכשיבנה בית המקדש יביא חטאת. ולשון דרבותיו טפי נוחא".

ועי' בהגהות חו"ז מאור הגולה ה"חשק שלמה" וצוק"ל שזכה לכוון לכל דברי תוס' הרא"ש הללו. ומבואר להדיא דלפירוש רש"י בזמן שהבית קיים השיעור הוא אחר. והדברים נפלאים בעזהשי"ת.

ומענין לענין:

בלימוד הרבים מצאנו בס"ד היכי תמצא: דין בהלכות שבת ששייך רק בשבת אחת בשנה: בשבת שובה, שבין ר"ה ליוהכ"פ?

תשובה: עיין תוס' שבת י"ב ב' [ד"ה רבי יהודה]: "קשה לר"ת מה מועלת תפלה [בנכנס לבקר את החולה בשבת] לר' מאיר [דאמר שיאמר "יכולה היא שתרחס"] ולר' יהודה [דאמר שיאמר המבקר "המקום ירחם עליך ועל חולי ישראל"], דקאמר בפ"ק דר"ה הכל נידונים בר"ה וגזר דין שלהם נחתם ביוהכ"פ דברי ר"מ, ר' יהודה אומר וכו', וי"ל: דהכא בשבת שבין ר"ה לבין יוהכ"פ איירי..."

וא"כ לתירוץ זה בתוס', האי דינא דמבקר חולה בשבת צריך לומר וכו' [לר"מ כדאית ליה ולר' יהודה כדאית ליה] הוא רק בשבת אחת בשנה: בשבת שבין ר"ה ובין יוהכ"פ.

בידיעתו הרבה הרבה פרטים בלשון הגמרא והרש"י והתוס', שאינו משים לבו לעמוד בזה ולשנן ולחזור, ומהידיעה העצומה הנ"ל של רבנו וצוק"ל יש מקום להתבונן המרגיש לתפוס את עצמו ולשים לב לכל פרט, וכנ"ל.

והנה שמעתי לפני שנים רבות מכבוד דודי מו"ר הגאון הצדיק העניו האמיתי רבי זאב דוב צ'צ'יק זצ"ל [בעל ה"תורת זאב"] ששמע שבא אחר לפני כבוד רשכבה"ג מרן הגאב"ד דטשעבין וצוק"ל וביקשו לבחון אותו בבקאות במסכת שבת.

ואמר הרב וצוק"ל על אתר: "אה, כן במסכת שבת יש מלאכה אחת שיש שינוי בדינה בין זמן שבית המקדש קיים ובין הזמן הזה שאין ביהמ"ק קיים?"

ואיני זוכר אם הנשאל השיב, או שהרב וצוק"ל אמר על אתר [כדרכו הטוב, שכאילו מדבר לעצמו ואיננו בוחן את זולתו, שלא להעמידו במצב קשה]: דין זה הוא בדף פ' ע"ב בשיעור הוצאה של חול הגס דתנן התם במתניתין: "חול הגס כדי ליתן על מלא כף סיד" ובגמרא: "מאן תנא דחול מעלי לסיד, אמר רב חסדא רבי יהודה היא, דתניא לא יסוד אדם את ביתו בסיד [לאחר חורבן משום אבילות של ירושלים, רש"י] אא"כ עירב בו תבן או חול, ר' יהודה אומר תבן מותר, חול אסור, מפני שהוא טרכסיד. רבא אמר אפילו תימא רבנן קילקולו זהו תיקונו". וברש"י: "קילקולו זהו תיקונו, דאי לאו דמקלקל ל' ומשחירו לא ה' משתרי, הלכך ע"כ הא דקשיא ל' מעליותא היא לגבי' ומשערין ב"י".

כלומר: שרבנן סוברים שחול מקלקל את הסיד, שלא יהא לבן כל צרכו, ובזמן שביהמ"ק קיים באמת לא השתמשו הסיידים בחול לערכו בסיד, כי מקלקל את לובנו של הסיד, ואז לא ה' שיעור הוצאת חול הגס כדי ליתן על מלא כף סיד [ומה באמת ה' אז שיעורו...?], ורק לאחר החורבן, שמשום אבילות של ירושלים אסור לסוד את ביתו בסיד לבן, אא"כ עירב בו חול המשחירו, ותערובת החול היא המתירה לסייד בסיד המעורב בחול [קילקולו זהו תיקונו], — אז נקבע שיעור הוצאת חול הגס כדי ליתן על

ממה ששמעתי מהלומדים שי' המשימים לב ומחשבה ושקידה.

הנה ברף ג' ע"ב במסכת סוכה מדובר שכרים וכסתות אינם ממעטים מגובה של למעלה מעשרים אמה, והסוכה נשארת פסולה.

ושאלו: איך הדין לגבי גובה עשרה טפחים, אם ממעטים כרים וכסתות, ועל ידי זה תיפסל הסוכה או לא? ולכאורה לא נתבאר דין זה בגמרא ובשו"ע ונו"כ.

והשיבו: הדבר מפורש בתוס' דף כ"א סוף ע"ב בשורה האחרונה [וברא"ש שם], עיי"ש ותראה נפלאות. ואמרו הלומדים: הלא זה הוא, טשעבינר תוספות, והמבין יבין.

ובמשנה בסוכה דף כ"ח ע"א מעשה בר' יוחנן בן החורנית שהלכו זקני ב"ש וב"ה לבקרו — שאלו: למה הלכו לבקרו? ושאלו להרבה גדולים, בקיאים, ולא ידעו. ואמר א' הלומדים בהתבוננות כנ"ל: הדבר מפורש בתוס' סוכה דף ג' ע"א, "שחלה", עיי"ש בלשון התוס' ותראה נפלאות. [ועיי"ש ב"ערוך לנר"].

ונאמרו הדברים לפני גדולי תורה שליט"א ואמרו: הלא זה הוא, טשעבינר תוספות, והמבין יבין.

ואיפה נזכר במסכת סוכה, "אנן סהרי"? [רש"י כ"ח א'].
 ואיפה נזכר במסכת סוכה, "סתם נזירות שלשים יום"? [רש"י כ"ח א']. ואיפה נזכר במסכת סוכה שכופת שתי ידיו של המקבל מלקות על העמוד? [רש"י ל"א א'].
 ואיפה נזכר במסכת סוכה, "פלגא נזקא ממונא"? [תוס' נ"ד ב'].
 ועוד הרבה הרבה כהנה וכהנה. והמבין יבין. ואולי יהי' תועלת מזה למי שרוצה לעלות מעלה מעלה בס"ד.

כה יעזרנו השי"ת.

והנה הדברים הנכתבים כאן בס"ד מיועדים ללומדי הדף היומי, אשר הם המאשרים עלי אדמות, שזוכים ללמוד יום בלי שום הפסק עוד דף גמרא ועוד דף גמרא, ויש בהם הרבה דרגות בלימוד וידיעה, כמוכן וכידוע, אבל מי שלבו פתוח ישכיל ויבין שיכול להגיע בסייעתא דשמיא להישגים גדולים מאד בידיעת כל דף גמרא, כאשר ישקוד על תלמודו, וישים לב לכל פרט בגמרא רש"י ותוס', ואז יתגלו לעיניו עולמות שלמים ואוצרות טמירים, כאשר יקדיש כל כוחותיו לזה, וישאף ויתפלל גם ליותר מכוונותיו, ויעזרהו השי"ת בזה, כמבואר היטב ב"חובות הלבבות" שער חשבון הנפש פרק ג' בחשבון האחד ועשרים: "חשבונו עם נפשו על מה שיש ביכלתו ממעשה העבודה, ולהרגיל בה, ולהתמיד עליה, וירוך, ויחרץ לעשותה עד שתשוב לו למנהג, ואח"כ ישתדל להוסיף על מה שיש ביכלתו, ויכסוף לו בלבו, ויעלה אליו במחשבתו, וישאל מהא-ל לעזרו ולאמצו על יותר ממה שיש ביכלתו מן הידיעה והמעשה בלב ומצפון נאמן, וכשיתמיד על זה ימציא לו הבורא בקשותיו, ויפתח לו שערי ידיעתו, ויחזק שכלו ואבריו לעמוד במצותיו אשר למעלה מיכלתו מדרגה אחר מדרגה כמ"ש (ישעי' מ"ח) אני ד' אלקיך מלמדך להועיל מדריךך בדרך תלך... כי התלמיד ימצא בלבו כשהוא משתדל בחכמה כח עליוני רוחני אין בכח אדם להועילו בו, ולזה אמרו רבותינו ז"ל חכם עדיף מנביא... וכאשר ישתדל בהם המאמין בלבו ובמצפוניו ויגיע מהם כפי יכלתו יפתח לו האלקים שער המעלות הרוחניות ויגיע מהם אל מה שלמעלה מיכלתו ויעבוד הבורא יתברך בגופו ובנפשו בנראהו ובנסתרו כמו שאמר דוד ע"ה (תהלים פ"ד) לבי ובשרי ירננו אל א-ל חי".

ואז יזכה לעשירות עצומה בש"ס כולו, ולא נפלאות היא ולא רחוקה היא ממך, אם תתבונן היטב ותשקוד היטב ותשנן ותצליח.

וארשום בס"ד דוגמאות אחדות ממסכת סוכה, אשר סיימו כעת לומדי הדף היומי בכל העולם,

ברוך רחמנא דסייען מריש ועד כען

ברוך הנותן ליעף כח ולאין אונים עצמה ירבה